

Szádelői – völgy

Az itthon Aggteleki –karsztként ismert mészkővidék nem ér véget az országhatáron, hanem Szlovákiában is folytatódik, ott Szlovák-karszt a neve. Valójában egy nagy kiterjedésű, összefüggő karsztvidékről van szó, amelyeknek hagyományos elnevezése Gömör- Tornai-karsztvidék. A főként kiterjedt fennsíkbeli álló terület a mészkő sajátos formálódásával keletkezett domborzat látványos terepe.

Szádelői–völgy Kassától 38 km-re, délnyugatra, Tornától 4 km-re, nyugatra fekszik. 1910-ben Szádelőnek 202 magyar lakosa volt és Abaúj-Torna vármegye Tornai járásához tartozott. Neve a régi magyar szád (=nyílás) és elő (=elülsőrész) főnevekből származik. A név arra utal, hogy a falu egy meredek falu szurdokvölgy bejáratánál fekszik. Szádelő határában fekszik a vadregényes Szádelői-völgy a Szárpaták sziklacsodákkal teli szurdokvölgye.

A páratlan szépségű Szádelői–völgy észak-déli irányú karsztos sziklaszurdoka és a tőle keletre, vele párhuzamosan futó, ugyancsak szurdok jellegű Áji-völgy (hájska dolina) közt húzódik a Szádelői–fennsík, amelynek oldalában nagyszámú kisebb barlang ürege nyílik, többükből becses régészeti leletek kerülnek elő.

Növényvilágát két ellentétes eredetű és igényű növénytartomány- a pannon és a kárpáti flóra fajtái hódították meg. Növénytársulásainak összetétele olyan meghökkentő, ellentmondásos, hogy azt hinnénk valamilyen rendellenes, természetellenes folyamat szüleménye. Mégsem így van. Az élő helyek sokrétűsége eredményezte, hogy az egyes teljesen eltérő igényű növényfajok szigetszerűen, mozaikolva, tűrőképességük határán találják meg optimális életfeltételeiket néhány méterre egymástól, vagy éppen egymás társaságában.

Az állatvilág fajgazdagsága csöppet sem marad el a növényvilágétól. A puhatestűek, pókok, egyenesszárnyúak, lepkék, bogarak, gerincesek több ezer faja népesíti be a legkülönbözőbb élőhelyeket.

A turisták mozgását a területen egy kiépített tanösvény segíti kb. 7 km-es távolságban. A nyolc felállított megállóhelyen a látogatók betekintést kaphatnak a völgy gazdagságáról. A völgy növény- és állatvilágát negatívan érintette a Szádelői–fennsík egy részének a beerdősítése, erdei fenyővel. Sajnos ennek az esztelen beavatkozásnak nagyon sok vesztese

van, legfőképp a völgy élővilága, de a helyzet kezelésére mindenki fittyet hány, beleértve a természetvédelmi szervezeteket és hatóságokat egyaránt.

Egy bizonyos, az utóbbi 50 év alatt több tízre tehető azon növény és állatfajok száma, amelyek eltűntek, kivesztek páratlan élővilágából.

A monda szerint itt bukott alá repülő szárnyas lováról a fellázadt gótok által üldözött Dengezik herceg, Attila fia. A holttestet fivére Ellák herceg találta meg és ide temettette el, maga pedig népével együtt az itteni hegyek oltalmában telepedett meg. A patakot az elesett herceg emlékére nevezték el Szár-pataknak, a környező hegyeket pedig Szár hegységnek. A völgy barlangok beszakadásából keletkezett.

Készítette:

Somosfalvi Richárd

Zsigó Bálint

Wachtler Martin